

ЛІДЕР, ЯК НОВИЙ ТИП КЕРІВНИКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Бугайчук К.Л.

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна

За науковими поглядами лідер – це член групи, що користується визнанням та авторитетом ній і за яким група визнає право приймати рішення про дії у важливих ситуаціях, бути організатором її діяльності і регулювати відносини в ній. Лідерство – це здатність підняти людське бачення на рівень більш широкого кругозору, вивести діяльність людини на рівень більш високих стандартів [1; 2, с. 135-137].

В умовах реформування системи правоохоронних органів держави, зокрема Національної поліції України, до керівників усіх рівнів мають висуватися нові вимоги. Якщо раніше при суворій адміністративно-командній системі в якій діяла міліція України, лідерським якостям керівника не приділялося багато уваги, то на сьогодні їх особисті та професійні якості вважаються основною складовою успіху діяльності поліцейських органів та підрозділів. До них, насамперед, окрім професіоналізму відносяться ті, що пов'язані із побудовою власного авторитету, здатністю бачити перспективи розвитку відповідного підрозділу, надання підлеглим допомоги та власних прикладів для наслідування, вмінням ефективно комунікувати з підлеглими, бути професійним та моральним прикладом для інших тощо.

Дуже часто в поліцейських органах та підрозділах складається ситуація, коли номінальний керівник не є лідером певного колективу, не здатен ефективно управляти його діяльністю, не має особистісного впливу на поведінку підлеглих, а керівну діяльність здійснює за допомогою офіційних владних повноважень, що закріплені за його посадою. Поряд з цим в колективі часто існує особа, яка на

противагу цьому, користується в підрозділі авторитетом, здатна надихати його членів на підвищення якості роботи, що робить його «неформальним» лідером.

Відмінностями лідера та керівника поліцейського підрозділу можна визначити наступні:

- керівник призначається офіційним наказом, натомість лідер висувається та визнається колективом;

- у керівника є офіційно закріплені повноваження щодо керівництва та видання владних вказівок і розпоряджень, заохочення співробітників або їх покарання, в той же час лідер може їх не мати (не обіймає посади керівного складу);

- керівник несе персональну відповідальність за результати роботи підрозділу, а лідер ні;

- керівник має право представляти підрозділ у відносинах з іншими ланками управління, в той же час лідер функціонує, як представник колективу, тільки в його межах;

- явище керівництва є офіційним станом, в той же час як лідерство часто виникає на емоціональному рівні та рівні міжособистісних стосунків, отже керівник виступає регулятором офіційних відносин в поліцейському підрозділі, а лідер – неофіційних (особистих).

В залежності від конкретних ситуацій та наявності формального та неформального лідера виникають випадки коли:

- 1) лідер і керівник є різними особами, які не знаходять спільної мови, мають різні інтереси, що може негативним чином відобразитися на результатах роботи поліцейського підрозділу та налагодженню внутрішніх комунікацій

- 2) лідер і керівник є різними особами, але в той же час вони взаємодіють один з одним. Неформальний лідер в цьому випадку може виступати певним комунікатором між членами колективу та формальним керівником. У цьому випадку поліцейський орган може працювати досить результативно;

3) керівник і є лідером, що здатен забезпечити високу результативність роботи. У цьому випадку підрозділ поліції працює як єдине ціле, міжособистісні стосунки в групі є стійкими та гармонійними.

У роботах з питань публічного адміністрування, психології, адміністративного менеджменту виділяють наступні типи лідерства:

- ділове - висока компетентність, вміння краще за інших вирішувати організаційні питання, діловий авторитет, досвід;
- емоційне – виникає в соціально-психологічних групах на основі людських симпатій, міжособистісного спілкування;
- ситуативне – за природою може бути діловим та емоційним, тимчасова обмеженість, пов'язана лише з певною ситуацією [3, с. 63].

На цій підставі цього вважаємо, що керівник в системі Національної поліції України (керівник будь-якого підрозділу та рівня) має застосовувати такий стиль роботи при якому він буде лідером власного колективу, як в офіційних відносинах, так і неформальних стосунках. Для цього йому потрібно володіти наступними якостями:

- професійні, до яких відносять володіння професійними вміннями та навичками, які дозволяють йому виконувати обов'язки передбачені посадою, вміння приймати нестандартні рішення, постійне самовдосконалення, як в професійному аспекті, так і в аспекті розвитку своєї особистості, застосування в роботі новітніх наукових та технічних досягнень, вміння застосовувати в роботі методи аналізу, критичного мислення, швидкої обробки інформації, вимогливість до результатів роботи колективу недопущення формалізму;
- організаторські – вміння розподіляти обов'язки між підлеглими, враховувати їх сильні сторони при постановці завдань, вміння планувати роботу, власний час, час своїх підлеглих та передбачати наслідки прийнятих рішень, вміння досягати поставленої мети мінімальними витратами людських та економічних ресурсів, ініціативність, здатність брати на себе відповідальність за результати роботи, навички справедливого застосування заохочень та стягнень, спрямування зусиль членів колективу на підвищення професійного рівня;

– соціальні – використання в роботі принципів гуманізму та соціальної справедливості, вміння попереджати та розв’язувати конфлікти, вміння знаходити спільну мову з підлеглими, сприймати їх думки та погляди, особливо, коли вони не співпадають із власними, вміння будувати та зміцнювати формальні та неформальні стосунки в колективі, професійні вміння щодо ведення переговорів та публічних виступів;

– психологічні та особистісні, до яких слід віднести порядність, тактовність, дотримання етичних норм, як в службових так і в особистих стосунках, доброзичливість, ввічливість, здатність до співчуття, готовність до допомоги, стресостійкість, врівноваженість, розсудливість, адаптивність, почуття власної гідності, патріотизм.

Література:

1. Мацко Л.А., Прищак М.Д. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2009. 158 с. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/3prishak_psihologiya_ch1/133.html (дата звернення 24.12.2018)

2. Ортинський В.Л., Кісіль З.Р., Ковалів М.В. Основи управління в органах внутрішніх справ України (схеми, визначення, поняття, принципи, основні засади): Наочний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2007. 190 с.

3. Адміністративний менеджмент: опорний конспект лекцій для студентів напряму підготовки 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціалізації «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»/ укладач Г.І. Забродська Електрон. дані. Х.: ХДУХТ. 2016. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. Назва з тит. екрана.